

ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากขั้นตอนการวิธีซักถามในคดีก่อการร้าย¹

ณปภัช เขมะชัยเวช²

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และบางอำเภอของจังหวัดสงขลาของประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและเป็นเวลานาน โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาปัญหาดังกล่าวสร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐและประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก คดีก่อการร้ายจึงเป็นคดีที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อในหลายๆด้านทั้งภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว ความเชื่อมั่นเรื่องการค้าการลงทุน ตลอดจนเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องมีกฎหมายในการปกป้องดินแดนจากการกระทำของบุคคลที่มีเจตนาอันเป็นภัยคุกคามประเทศ ซึ่งเป็นผลให้รัฐต้องออกกฎหมายพิเศษหลายฉบับเพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนดังกล่าว เช่น พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2547, พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 2551 เป็นต้น

เมื่อพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ซึ่งประกาศใช้กฏอัยการศึก เจ้าหน้าที่ทหารจึงเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบหลักเบื้องต้นในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการบังคับใช้กฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจที่จะเข้าจะตรวจค้น เกณฑ์ ห้าม ยึด เข้าอาศัย ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ หรือจับได้³ ทั้งนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้เข้าตรวจค้นก็มีอำนาจที่จะค้นไม่ว่าที่ตัวบุคคล ในยานพาหนะ เหนือสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือที่ใด ๆ และไม่ว่าเวลาใด ๆ⁴ได้โดยไม่ต้องขอหมายค้นต่อศาล หรือไม่ต้องเป็นกรณีที่เข้าข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 91-105

กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีก่อการร้ายที่สำคัญ คือ ขั้นตอนการดำเนินกรรมวิธีซักถาม กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารได้มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดจะเป็นราชศัตรู หรือได้ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2745 หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นของทางราชการทหารได้ แต่ต้องกัก

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากขั้นตอนการวิธีซักถามในคดีก่อการร้าย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิตอนันต์ และคณะกรรมการสอบคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกพร สุมนะเศรษฐกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จริงเกียรติ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2475 มาตรา 8

⁴ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2475 มาตรา 9

ไว้ไม่เกินกว่า 7 วัน⁵ โดยในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะได้ควบคุมตัวบุคคลในกรณีมีเหตุอันควรสงสัย หรือ ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือ ฝ่าฝืนคำสั่ง ไปกักตัวไว้เพื่อสอบถามตามความจำเป็น และในพื้นที่ตามที่ได้ประกาศใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัย พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกิน 7 วัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานีตำรวจ ที่คุมขัง ทณฑสถาน หรือเรือนจำ โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละ 7 วัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่า 30 วัน⁶ ซึ่งหากยังมีเหตุที่จะต้องสอบสวนคดี กรณีกล่าวหาว่าผู้ต้องสงสัยนั้นเป็นผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนก็จะดำเนินการสอบสวนต่อไปตามอำนาจที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในคดีก่อการร้ายก่อนกระบวนการสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือฝ่ายอื่นที่ร่วมกับฝ่ายทหารย่อมมีระยะเวลาพอสมควรที่จะค้นหาความจริง กรณีมีเหตุความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อที่จะซักถามบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยเพื่อให้ได้ข้อมูลในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ผลการดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้ายดังกล่าวส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้พยานหลักฐานเพิ่มเติมหลายประการ ทั้งพยานหลักฐานที่เป็นคำให้การรับสารภาพของผู้กระทำความผิดและคำให้การขัดทอดผู้ร่วมขบวนการก่อการร้ายของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถประติดประต่อเรื่องราวการกระทำความผิดได้อย่างถูกต้องและสามารถสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวบุคคลผู้ร่วมกระทำความผิดมาลงโทษได้

แต่การพิจารณาและการรับฟังพยานหลักฐานในความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายของประเทศไทยนั้นไม่มีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะ คดีก่อการร้ายจึงใช้การพิจารณาคดีและการรับฟังพยานหลักฐานเช่นเดียว คดีอาญาทั่วไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงมีประเด็นโต้เถียงกันว่าพยานหลักฐานที่เป็นผลดำเนินการวิธีซักถามซึ่งมีฐานะเป็นพยานบอกเล่านั้นเข้าข้อยกเว้นให้รับฟังได้หรือไม่ และสามารถรับฟังได้เพียงใด จากการศึกษาพบว่ามีการที่ศาลไม่รับฟังคำรับสารภาพในชั้นดำเนินการวิธีซักถามในฐานะพยานบอกเล่า⁷ เพราะกระบวนการซักถามมิได้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการจับกุมและการสอบปากคำผู้ต้องหา กล่าวคือ ในการดำเนินการวิธีซักถามไม่มีการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกซักถาม และกรณีที่ศาลรับฟังคำรับสารภาพในชั้นดำเนินการวิธีซักถามในฐานะพยานบอกเล่า โดยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3214/2560 ได้วางหลักว่า การที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อผู้ดำเนินการวิธีซักถามในฐานะผู้ถูกดำเนินการวิธีหรือผู้ต้อง

⁵ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2475 มาตรา 15 ทวิ

⁶ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาตรา 12

⁷ นิพนธ์ คงเพชร, ปัญหาการรับฟังคำให้การของบุคคลที่ต้องสงสัยในชั้นการดำเนินการวิธีซักถามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548, (2566), 22.

สงสัย และให้การรับสารภาพกับพนักงานสอบสวนในฐานะพยานก่อน ถูกแจ้งข้อกล่าวหา มิใช่คำให้การของผู้ถูกจับที่ให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ เนื่องจากขณะนั้นจำเลยยังมิได้ถูกจับกุม กรณีจึงไม่อยู่ในบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย คำรับสารภาพและถ้อยคำอื่นของจำเลย จึงไม่ต้องห้ามรับฟัง โดยศาลจะนำผลการดำเนินการวิธีซักถามมารับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ในคดีเพื่อชี้ว่าพนักงานหลักฐานว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องโจทก์หรือไม่ ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกา⁸ ที่ตัดสินในทำนองเดียวกับฎีกานี้หลายคดีจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามยังคงมีข้อถกเถียงในทางวิชาการและข้อโต้แย้งของจำเลยในเรื่องการรับฟังผลการดำเนินการวิธีซักถามที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยเป็นระยะเวลานานและไม่ต้องมีการแจ้งสิทธิตามกฎหมาย

เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้าย ตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2475, พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สรุปได้ดังนี้

ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐาน กรณีพยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้ายไม่เป็นไปตามหลักสากลของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้ายที่สำคัญ คือคำรับสารภาพของผู้กระทำความผิด เมื่อพิจารณาการรับฟังพยานที่เป็นคำรับสารภาพในชั้นจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย บัญญัติว่า “...ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน...” หมายความว่า แม้ว่าผู้ถูกจับจะให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจเอง หรือเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายถูกต้องครบถ้วนโดยมิได้การจู่โจม มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น กฎหมายก็บัญญัติห้ามมิให้รับฟังคำสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นนี้โดยเด็ดขาด แม้ว่าคดีนั้นจะมีความร้ายแรงต่อสาธารณชนเพียงใดก็ตาม

ที่มาของบทบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้นำเอาแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหามาใช้เป็นอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งเมื่อมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 22 พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นมา โดยบัญญัติถึงวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานอันมิชอบ โดยเฉพาะพยานหลักฐานซึ่งเป็นถ้อยคำของผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่อาจใช้วิธีการบีบบังคับให้ผู้ต้องหารับสารภาพ จึงได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมบทคัดพยานหลักฐานที่เป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 437-438/2564, 3322/2563, 3807/2563

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับบทคัดพยานหลักฐานของกฎหมายต่างประเทศ กฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานที่เป็นคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของประเทศอังกฤษ การแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบนั้นอยู่ภายใต้หลักการ ของ Judge's Rules เมื่อตำรวจมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดก่อนการถามคำให้การบุคคลนั้น หรือการถามต่อไปที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น เจ้าพนักงานจะต้องแจ้งแก่บุคคลนั้น การละเมิด Judge's Rules ย่อมอยู่ในดุลพินิจของผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีที่จะตัดคำรับสารภาพที่ได้รับมาออกไปจากการรับฟังเป็นพยานหลักฐาน กล่าวคือ คำรับสารภาพที่ได้รับมาโดยไม่มีคำเตือนอาจจะนำไปสู่คำรับสารภาพที่รับฟังไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะไม่มีคำเตือนถ้าศาลเห็นสมควรให้รับฟัง คำรับสารภาพที่ย่อมรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้⁹

พิจารณากฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานที่เป็นคำรับสารภาพในชั้นจับกุมประเทศสหรัฐอเมริกา เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบก่อนจะจับกุมตามหลัก Miranda Rule ได้ตีความขยายบทบัญญัติใน The Fifth Amendment ซึ่งมีให้บุคคลใดเป็นพยานปรักปรำตนเองในคดีอาญา (no person shall be compelled in any criminal case to be a witness against himself) โดยเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งสิทธิดังกล่าวให้บุคคลที่ต้องสงสัยทราบก่อนจะจับกุม และมีข้อยกเว้นให้ศาลสามารถรับฟังคำรับสารภาพที่กระทำโดยความสมัครใจได้¹⁰

หากพิจารณาหลักการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุมตามกฎหมายต่างประเทศ ถ้อยคำที่ได้มาโดยความสมัครใจของผู้ถูกจับกุมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศอเมริกา ซึ่งกฎหมายไทยก็มีแนวโน้มตามหลักกฎหมายดังกล่าว กล่าวคือความสมัครใจ หมายถึง การที่มิได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น แต่บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้ายนี้ บัญญัติห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดในทุกกรณีไม่ว่าจะได้มาโดยชอบหรือไม่ หรือแม้ว่าผู้ถูกจับกุมรับสารภาพโดยสมัครใจก็ตาม บทบัญญัติมาตรานี้จึงมิได้อ่อนบนพื้นฐานของเจตนารมณ์ของกฎหมายและไม่สอดคล้องตามหลักสากลของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่ผู้บัญญัติกฎหมายเกรงว่าจะเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ และอาจทำให้เจ้าพนักงานกระทำโดยมิชอบเพื่อบังคับให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม แต่อย่างไรก็ตามคำรับสารภาพที่เกิดโดยไม่สมัครใจ กล่าวคือ เป็นพยานที่เกิดขึ้นโดยไม่การจูงใจมีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น ก็เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบซึ่งต้องห้ามมิให้รับฟังโดยเด็ดขาดตามกฎหมายไทยอยู่แล้ว

⁹ ทัศมาศ วิเศษสินธุ์, “ปัญหาการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกซักถามตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง,” (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2564), หน้า 101-102

¹⁰ พรหมพรณ ชลถาวรพงศ์, “การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), หน้า 110.

บทบัญญัติห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกจับดังกล่าวจึงมีลักษณะที่เด็ดขาดและอยู่ในสภาพที่เคร่งครัด ใช้อย่างคับคั่งโดยไม่มีช่องทางผ่อนปรนให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์ แตกต่างจากบทบัญญัติของกฎหมายที่อยู่ในระบบสากล ซึ่งผลของบทคัดพยานหลักฐานดังกล่าวย่อมทำให้พยานหลักฐานซึ่งใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีน้อยลง ส่งผลให้ไม่มีพยานหลักฐานที่มั่นคงเพียงพอที่จะนำมาลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงได้ และโดยเฉพาะในคดีก่อการร้ายซึ่งผลเสียที่เกิดขึ้นกับสังคมจะรุนแรงกว่าการไม่คัดพยานหลักฐานนั้น

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐาน กรณีพยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้ายไม่เป็นไปตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กระบวนการพิจารณาคดีอาญานั้นมีแนวคิดที่ต้องพิจารณาระหว่างการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและการควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ในปริมาณน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ แยกออกเป็น 2 หลักการ ได้แก่ แนวคิดการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) และแนวคิดความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process) โดยแนวความคิดของหลักการทั้งสองนี้มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ แนวคิดการควบคุมอาชญากรรม มุ่งเน้นการควบคุมอาชญากรรม กระบวนการยุติธรรมที่ดีจะต้องเน้นการจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมากและผู้ที่ถูกจับกุมนั้นต้องเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่หากใช้แนวคิดนี้อย่างสุดโต่งก็อาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ ทำให้เกิดที่มาของแนวคิดที่สอง คือ แนวคิดความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมายซึ่งแนวคิดนี้มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้นอำนาจของเจ้าพนักงาน และกระบวนการของรัฐจะต้องถูกควบคุมโดยการจำกัดอำนาจของรัฐ มุ่งคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาเป็นหลักใหญ่ แต่หากใช้แนวคิดนี้อย่างไม่มีขอบเขตหรือมุ่งแต่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพก็อาจทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ อาจนำมาซึ่งความเสียหายร้ายแรงแก่ประชาชนและสังคมได้

การรับฟังพยานหลักฐานของแนวคิดการควบคุมอาชญากรรม และแนวคิดความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย แม้จะมีแนวทางในการรับฟังพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน แต่แนวความคิดทั้งสองก็ตั้งอยู่บนประโยชน์สาธารณะเช่นเดียวกัน จากศึกษาแนวคิดในการรับฟังพยานหลักฐานของประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า ไม่มีประเทศใดใช้หลักการรับฟังพยานหลักฐานเพียงแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่จะรับฟังพยานหลักฐานบนทั้งสองแนวคิด กล่าวคือ มีการวางหลักไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจโดยอำเภอใจในการแสวงหาพยานหลักฐาน ถือเป็นการวางหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่กฎหมายก็จะเปิดโอกาสให้ศาลได้มีโอกาสใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้เพื่อผ่อนคลายนัยความเคร่งครัดของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐาน และเพื่อ มิให้การกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมให้กับผู้เสียหาย หรือเป็นเหตุให้ศาลจำต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปเพราะไม่สามารถรับฟังพยานหลักฐานนั้นเพื่อพิสูจน์ความผิดจำเลยได้

การรับฟังพยานหลักฐานจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การพิจารณาว่าสิทธิและเสรีภาพที่จะคุ้มครองผู้ต้องหาในคดีอาญานี้ควรมีขอบเขตแค่ไหน เพียงใด ก็ต้องพิจารณาจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เหตุผลในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ และขอบเขตของการใช้สิทธิและเสรีภาพ โดยหลักการแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะต้องเป็นไปเพื่อภารกิจในการป้องกันเพื่อการดำรงอยู่ของรัฐและเพื่อการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือ การทำหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐถือว่าเป็นพื้นฐานสำหรับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เพราะความมั่นคงของรัฐเป็นผลมาจากการที่รัฐเข้ามาทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย นั้นมีคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองหลัก คือ ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรไทย ความผิดก่อการร้ายจึงเป็นความผิดร้ายแรง หากพยานหลักฐานนั้นเป็นคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจของผู้กระทำความผิดเองจึงเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ อีกทั้งกรณียังเกิดผลที่ประหลาดหากกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายพิเศษเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานในชั้นดำเนินกรรมวิธีซักถาม แต่พยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถนำมารับฟังได้ในชั้นพิจารณาคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดลงโทษได้

แม้จะมีข้อโต้แย้งอันเนื่องมาจากข้อสงสัยว่าคำรับสารภาพของผู้ถูกดำเนินกรรมวิธีซักถามนั้น อาจเกิดขึ้นด้วยความไม่สมัครใจ อันเนื่องมาจากถูกเจ้าหน้าที่ข่มขู่หรือถูกเจ้าหน้าที่ซ้อมทรมาน ทำร้ายร่างกายในระหว่างการควบคุมตัวเพื่อให้การรับสารภาพ และไม่มีบทบัญญัติบังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิของผู้ถูกดำเนินกรรมวิธีซักถาม แต่เมื่อไม่มีกฎหมายบทบัญญัติห้ามไว้ และในทางปฏิบัติการนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการซักถาม เจ้าหน้าที่จะนำตัวผู้ต้องสงสัยส่งไปยังแพทย์เพื่อตรวจร่างกายทั่วไปทั้งก่อนเข้าสู่กระบวนการ และภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการ และผู้ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษก็มีสิทธิที่จะได้พบทนายความ ญาติหรือบุคคลที่ตนไว้วางใจได้ตลอดระยะเวลาการควบคุมตัว ภายในศูนย์ซักถามก็มีการบันทึกกล้องวงจรปิดตลอดการดำเนินกรรมวิธีเพื่อป้องกันข้อสงสัยดังกล่าว และแม้ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการตรวจสอบกรณีการควบคุมตัวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ภายหลังศาลออกหมายจับตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ศาลก็มีอำนาจได้สวนเพื่อตรวจสอบเจ้าหน้าที่ที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวในกรณีที่ศาลมีเหตุอันควรสงสัยว่าการจับกุมหรือควบคุมตัวไม่เป็นไปตามกฎหมาย ตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการพิจารณาคำร้องขอจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ข้อ 6

ดังนั้นบทคัดพยานหลักฐานในส่วนคำรับสารภาพหรือถ้อยคำของผู้ถูกจับกุมในชั้นจับกุม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย จึงเป็นบทคัดพยานหลักฐานที่มีลักษณะเด็ดขาดที่มุ่งเน้นแต่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญเพียงอย่างเดียว โดยไม่เปิดโอกาสให้มีข้อยกเว้นเพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลยพินิจในการรับฟังพยานในการรับฟังพยานหลักฐานนั้น แสดงให้เห็นว่าบทคัดพยานในส่วนนี้ยังไม่ได้คำนึงถึงการควบคุมอาชญากรรมที่จะต้องมีประสิทธิภาพด้วย จึงไม่เป็นไปตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากมีการใช้กฎหมายอย่าง

เคร่งครัด โดยผู้พิพากษาไม่อาจใช้ดุลพินิจพิจารณาผลกระทบที่เกี่ยวข้องก็อาจจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการปราบปรามอาชญากรรมและการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เนื่องจากการที่กฎหมายจำกัดดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานมากเกินไปจะทำให้ยากต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายให้อำนาจผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงจุดดุลยภาพจุดที่เหมาะสมระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม กับสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการรับฟังพยานหลักฐาน และควรเพิ่มเติมบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจไต่สวนเพื่อตรวจสอบกรณีที่ศาลมีเหตุอันควรสงสัยว่าการจับกุมหรือควบคุมตัวไม่เป็นไปตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอีกทางหนึ่งเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ประการที่สาม ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน กรณีพยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินกรรมวิธีชักถามในคดีก่อการร้ายไว้โดยเฉพาะ

ผู้กระทำความผิดในคดีก่อการร้าย มักเป็นการกระทำความผิดที่มีรูปแบบพิเศษแตกต่างจากการกระทำความผิดในคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือผู้กระทำความผิดมักจะกระทำความผิดเป็นขบวนการ ทั้งปกปิดวิธีการกระทำความผิด โดยคนร้ายมีการวางแผนมาก่อน มีการจัดสร้างกำลังพล การแบ่งหน้าที่กันทำ และการปฏิบัติการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทั้งมีการพัฒนาเทคนิคในการก่อเหตุขึ้นเรื่อย ๆ การลงมือก่อเหตุทุกขั้นตอนจึงเป็นไปอย่างรัดกุมเพื่อมิให้ข้อมูลรั่วไหลไปถึงเจ้าหน้าที่รัฐเพราะจะนำไปสู่การจับกุมดำเนินคดีและจะทำให้ความมุ่งหมายของกลุ่มขบวนการดังกล่าวไม่บรรลุผล การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีโดยอาศัยประจักษ์พยานซึ่งเป็นพยานที่มีความน่าเชื่อถือในคดีอาญานั้นย่อมเป็นไปได้โดยยาก หรือหากมีประจักษ์พยาน พยานนั้นก็มักจะไม่น่าไว้วางใจในการเป็นพยานต่อศาลในชั้นพิจารณา เนื่องจากเกรงกลัวการถูกทำร้ายหรือรู้สึกไม่ปลอดภัย เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงจำเป็นต้องค้นหาพยานหลักฐานจากตัวผู้ต้องสงสัยเป็นหลัก ผลการดำเนินกรรมวิธีชักถามจึงพยานหลักฐานสำคัญในการนำตัวผู้กระทำความผิดตลอดจนผู้ร่วมขบวนการคนอื่นมาลงโทษ

ดังนั้นพยานหลักฐานที่เป็นคำให้การรับสารภาพของผู้กระทำความผิดที่ให้การด้วยความสมัครใจ และคำให้การชัดทอดผู้ร่วมกระทำความผิดจึงเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญ น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริง โดยเฉพาะคำให้การรับสารภาพที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการก่อการร้ายที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านั้นเป็นข้อเท็จจริงที่ล้วนอยู่ในความรู้เห็นของสมาชิกขบวนการเหล่านั้นเท่านั้น ย่อมเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่จะมีการเสริมเติมแต่งเพื่อให้ร้ายต่อบุคคลอื่น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการชักถาม ตลอดจนพนักงานสอบสวนผู้สอบคำให้การจำเลย ล้วนแต่เป็นเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายไม่รู้จักและไม่มีความเกรงกลัวกับจำเลยมาก่อน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลได้อย่างพอเพียงก็จะส่งผลกระทบในการนำตัวผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในขบวนการก่อการร้ายมาดำเนินคดีลงโทษได้ โดยเจ้าหน้าที่รัฐจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดในลำดับล่างสุดของขบวนการหรือผู้ลงมือกระทำความผิดในระดับปฏิบัติการหรือลงโทษได้เพียงฐานความผิดในคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายเท่านั้น

สำหรับการดำเนินการในชั้นดำเนินการวิธีซักถาม และการดำเนินการต่างๆภายใต้พระราชบัญญัติ
กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 นั้น
ได้มีการให้เหตุผลในการตรากฎหมายว่า เพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และ
การรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความ
จำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ กฎหมายดังกล่าวจึงให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเป็น
กรณีพิเศษ อย่างไรก็ตามเมื่อการดำเนินการดังกล่าวครบตามกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว เจ้าหน้าที่ก็
จะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป หากจะใช้กฎหมายดังกล่าวได้โดยไม่
มีกำหนดเวลาไม่ และจำเลยก็มีสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้เหมือนคดีอาญาทั่วไป เมื่อรัฐออกกฎหมายเช่นนี้มาเพื่อ
ประโยชน์สูงสุดของประชาชน หากไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมโดยชัดแจ้ง หน่วยงานต่างๆย่อมต้องยอมรับและ
ถือปฏิบัติตาม¹¹

จะเห็นได้ว่าคดีก่อการร้ายมีรูปแบบและวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานที่แตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป
แต่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีพิจารณาและการสืบพยานหลักฐานในคดีก่อการร้ายไว้เป็นการ
เฉพาะ การใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้ในการพิจารณาคดีก่อการร้ายก็อาจจะทำให้เกิด
ปัญหาการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาวิธีพิจารณาใน
ระบบกล่าวหาที่มีลักษณะของการเสนอข้อเท็จจริงโดยคู่ความในคดี และให้ดุลพินิจแก่ศาลในการดำเนินคดี
อย่างจำกัด ทำให้ศาลต้องอาศัยกฎเกณฑ์วิธีพิจารณาคดีในการสืบพยานหลักฐานที่เคร่งครัด การไม่ปฏิบัติ
ตามกฎหมายอาจส่งผลให้เกิดการแพ้ชนะคดีกันได้ แต่ในระบบไต่สวน ศาลมีบทบาทในการแสวงหา
พยานหลักฐานและค้นหาความจริงด้วยตนเอง มีอิสระในการรับฟังและวินิจฉัยพยานหลักฐาน โดยศาลมี
บทบาทเชิงรุกในการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการแสวงหาพยานหลักฐาน ควบคุมและริเริ่มดำเนิน
กระบวนการพิจารณาด้วยตนเอง ทำการสืบพยานและซักถามพยานโดยไม่จำเป็นต้องให้คู่ความร้องขอ และไม่ถูก
จำกัดในการพิจารณาเฉพาะข้อเท็จจริงที่คู่ความนำเสนอเช่นในระบบกล่าวหา ข้อเท็จจริงที่ใช้ในการ
วินิจฉัยชี้ขาดจึงมีทั้งที่คู่ความนำเสนอและที่ศาลแสวงหามาเอง ศาลจึงสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง
ไม่มีกฎเกณฑ์พิจารณาที่เป็นแบบพิธีให้ศาลปฏิบัติโดยเคร่งครัด มีแต่การกำหนดถึงเฉพาะวิธีปฏิบัติที่สำคัญ
เท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีบทคัดพยานหลักฐานที่เด็ดขาด¹²ในระบบไต่สวน ศาลจึงสามารถรับฟังพยาน
บอกเล่าได้

จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีแบบระบบกล่าวหาที่ใช้กับคดีก่อการร้ายอาจทำให้การรวบรวม
พยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดในคดีความผิดก่อการร้ายมาลงโทษเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น เพราะใน
ปัจจุบันการกระทำความผิดมีความสลับซับซ้อนมาก อีกทั้งผู้ร่วมขบวนการก่อเหตุความรุนแรงก็เริ่มที่จะ

¹¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 183/2567

¹² ชยธร เกียนแหลม, “การรับฟังพยานบอกเล่าในคดีอาญาระบบไต่สวน,” วารสารนิติศาสตร์

ล่วงรู้วิธีการในการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่มากขึ้น จึงมีความพยายามในการพัฒนารูปแบบการกระทำความผิดตลอดจนหาวิธีการและป้องกันการทิ้งพยานหลักฐานไว้ในที่เกิดเหตุ ด้วยเหตุนี้หากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในสังคม

ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าระบบไต่สวนจึงเป็นกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อนำไปสู่การพิจารณา พิพากษาที่ครบถ้วนถูกต้องในทุกประเด็น รวดเร็วและเป็นธรรมเหมาะสมกับคดีประเภทคดีก่อการร้ายมากกว่าระบบกล่าวหา

ดังนั้นเพื่อให้การพิจารณาคดีก่อการร้ายและการรับฟังพยานหลักฐานปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐาน กรณีพยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้ายไม่เป็นไปตามหลักสากลของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวในส่วนข้อยกเว้นที่ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับที่ได้มาโดยสมัครใจจากผู้ถูกจับ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 บรรคท้าย

จากเดิมบัญญัติว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี”

ขอเสนอแนะแก้ไขเป็น “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกจับเป็นพยานหลักฐาน เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อมีการแจ้งสิทธิตามมาตรา 84 วรรค หนึ่งหรือตามมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี ”

2. ปัญหาเกี่ยวกับข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐาน กรณีพยานหลักฐานที่เกิดจากชั้นดำเนินการวิธีซักถามในคดีก่อการร้ายไม่เป็นไปตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อให้ศาลมีอำนาจในการไต่สวนตรวจสอบการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายพิเศษ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน อันเป็นการสร้างสมดุลระหว่างการควบคุมอาชญากรรมกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาตรา 12

เดิมบัญญัติไว้ว่า “ในการดำเนินการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามประกาศในสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่ซึ่งออกหมายจับ และจัดสำเนารายงานนั้นไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ญาติของบุคคลนั้นสามารถขอดูรายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ เมื่อควบคุมตัวไว้ครบ 7 วันแล้ว ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวได้อีกคราวละ 7 วัน แต่ระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกิน 30 วัน”

ขอเสนอแนะแก้ไขเป็น “ในการดำเนินการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามประกาศในสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่ซึ่งออกหมายจับ และจัดสำเนารายงานนั้นไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ญาติของบุคคลนั้นสามารถขอดูรายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ เมื่อควบคุมตัวไว้ครบ 7 วันแล้ว ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวได้อีกคราวละ 7 วัน แต่ระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกิน 30 วันและกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าการจับกุมหรือควบคุมตัวไม่เป็นไปตามกฎหมายให้ศาลทำการไต่สวน โดยจะมีคำสั่งให้ผู้รื้อนนำบุคคลผู้ถูกจับกุมและควบคุมตัวมาศาลเพื่อสอบถามด้วยก็ได้”

3. ผู้ศึกษาเห็นว่าควรเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนวิธีการพิจารณาคดีและการรับฟัง

พยานหลักฐานในคดีก่อการร้ายโดยการบัญญัติวิธีการพิจารณาความในคดีก่อการร้ายไว้บทบัญญัติเฉพาะ โดยนำรูปแบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาในระบบไต่สวนมาใช้ ซึ่งเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้มีการเสนอพยานหลักฐานทุกชนิดมาสู่ศาลได้อย่างกว้างขวาง โดยถือหลักรับฟังพยานหลักฐานทุกชนิด ไม่ห้ามรับฟังพยานบอกเล่า เพื่อให้วิธีการพิจารณาคดีและการรับฟังพยานหลักฐานเหมาะสมกับคดีก่อการร้าย

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรมาส วิเศษสินธุ์. “ปัญหาการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกซักถามตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง.” (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2564).

ชยาธร เนียบแหลม. “การรับฟังพยานบอกเล่าในคดีอาญาระบบไต่สวน,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2564,3 : 286.

นิพนธ์ คงเพชร. ปัญหาการรับฟังคำให้การของบุคคลที่ต้องสงสัยในชั้นการดำเนินกรรมวิธีซักถามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548. (2566). 22.

พร้อมพรรณ ชลถาวรพงศ์. “การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560). 110.